MPSC गट ब संयुक्त पूर्व परीक्षा 2021 मॉक

Q1. दारिद्राविषयी नियोजन आयोगाने गठीत केलेल्या रंगराजन समितीविषयी योग्य विधान/ने दर्शविणारा पर्याय निवडा.

A. रंगराजन समितीने अन्नासोबत आरोग्य आणि शिक्षण या दोन घटकांचा समावेश दारिद्र्याच्या टोपलीत केला.

B. रंगराजन समिती नुसार 2011-2012 मध्ये भारतात एकूण दारिद्रय 29.5 % होते.

C. तेंडुलकर समिती पेक्षा रंगराजन समितीने 2011-2012 मधील दारिद्रयाचे प्रमाण अधिक होते

(a) A आणि B

(b) B आणि C

(c) फक्त C

(d) A, B, C

Q2. सहकारी बँकांचे नियमन तीन वेगवेगळ्या संस्थांमार्फत केले जाते. पुढीलपैकी कोणत्या संस्थेला सहकारी बँकांचा तपासणी नियामक म्हणून अधिकार देण्यात आले?

(a) RBI

(b) राज्य शासन

(c) नाबार्ड

(d) इर्डा

Q3. चलनविषयक धोरण ठरवितांना पुढीलपैकी कोणती आर. बी. आय. ची प्रत्यक्ष साधने आहेत?

A. वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR)

B. रोख राखीव प्रमाण (CRR)

C. रेपो दर

(a) फक्त A

(b) फक्त A आणि B

(c) फक्त C

(d) फक्त B आणि C

Q4. शून्याधारित अर्थसंकल्पा बाबत ...

A. नोबेल पारितोषक विजेते अमर्त्य सेन यांनी हि संकल्पना मांडली.

B. प्रत्येक खर्चाची सुरुवात शून्य म्हणजे आत्ताच होते आहे असं मानून शून्याधारित अर्थसंकल्प तयार होतो.

C. या प्रकारच्या मांडणीमुळे सरकारला अवास्तव खर्चावर मात करता येते.

D. भारतामध्ये याचा अवलंब 1960 पासून करण्यात आला.

(a) सर्व योग्य

(b) D सोडून सर्व योग्य

(c) फक्त B आणि C योग्य

(d) A सोडून सर्व योग्य

Q5. शासनाच्या महसूली जमेत पुढीलपैकी कशाचा समावेश होत नाही?

A. कर

B. लाभांश

C. शासनाला मिळालेले कर्ज

D. नफा

E. निर्गुंतवणुकीमधून मिळालेले भांडवल

(a) फक्त C

(b) B आणि C

(c) C आणि D

(d) C आणि E

Q6. योग्य विधान/ने दर्शविणारा पर्याय निवडा.

A. स्वातंत्र्य प्राप्तीनंतर भारताला अन्नधान्य आयात फार कमी प्रमाणात लागत असे. १९७१ नंतर ही आयात प्रचंड प्रमाणात वाढत राहिली.

B. जागतिक वस्तू निर्यातीत भारताचा वाटा नेहमीच जागतिक सेवा निर्यातीत भारताच्या वाट्यापेक्षा कमी राहिला आहे.

(a) फक्त A

(b) फक्त B

(c) दोन्ही

(d) एकही नाही

Q7. पुढील पैकी कोणता पर्याय 1991 मधील सुधारणांचा भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील सकारात्मक परिणाम दर्शवितात?

A. स्थूल राष्ट्रीय उत्पादनातील वाढ

B. राजकोषीय तुटीत घट

C. कृषी क्षेत्रात भरघोस वाढ

(a) A आणि B

(b) B आणि C

(c) A आणि C

(d) वरीलपैकी सर्व

Q8. पुढील विधाने विचारात घ्या.

A- बेरोजगार हि संकल्पना कार्यकारी लोकसंख्येपर्यंत मर्यादित असते, यात वृद्ध आणि बालकांचा समावेश होत नाही.

B - बेरोजगारी या संकल्पनेत ऐच्छिक बेरोजगारांचा समावेश होत नाही.

(a) फक्त A

(b) फक्त B

(c) दोन्ही

(d) एकही नाही

Q9. मिशन कर्मयोगी भारत सरकारने कशासाठी सुरु केले?
(a) कोविड रुग्णांना आर्थिक मदतीसाठी
(b) नागरी सेवांच्या सक्षमीकरणासाठी
(c) स्वयंरोजगार निर्मिती प्रोत्साहनासाठी
(d) यापैकी नाही

Q10. 'दास कॅपिटल' या ग्रंथाचे लेखन कोणी केले ?
(a) ऍडम स्मिथ
(b) आल्फ्रेड नोबेल
(c) कार्ल मार्क्स
(d) जॉन केन्स

Q11. योग्य विधान ओळखा.
A. मिश्र अर्थव्यवस्थेमध्ये वस्तू – सेवांचे उत्पादन कार्य सरकार तसेच खासगी क्षेत्रामार्फत घडवून आणले जाते.
B. मिश्र अर्थव्यवस्थेत वस्तू व सेवांचे उत्पादन नफ्यासाठी होत नाही.
C. भारताने स्वातंत्र्यानंतर मिश्र अर्थव्यवस्थेचा स्वीकार केला.
(a) A आणि B
(b) B आणि C
(c) A आणि C
(d) A, B, C

Q12. पुढीपैकी कोणती भारतीय बेरोजगारीची कारणे आहेत?
A. लोकसंख्येचा अतिरिक्त भार.
B. जमिनींचे विभाजन तुकडीकरण
C. सदोष शिक्षणपद्धती
D. ग्रामोद्योगांचा ऱ्हास
(a) A सोडून सर्व
(b) B सोडून सर्व
(c) C सोडून सर्व
(d) वरील सर्व

Q13. असमानता – समायोजित मानव विकास निर्देशांकाविषयी (IHDI) योग्य विधान निवडा.
A. 2010 पासून हा निर्देशांक प्रसिद्ध केला जातो .
B. असमानता – समायोजित मानव विकास निर्देशांक मानव विकास निर्देशांकापेक्षा जसजसा कमी होत जातो तसतशी असमानता वाढत जाते.
(a) फक्त A
(b) फक्त B
(c) दोन्ही
(d) यापैकी नाही

Q14. शाश्वत विकास उद्दिष्टांविषयी काय योग्य नाही?

A. 2016 ते 2030 या कालावधीसाठी हि लक्ष्ये स्वीकारण्यात आली आहेत.

B. MDG केवळ विकसनशील देशांना लागू होते तर SDG सर्व देशांवर लागू आहेत.

C. यामधील सर्व उद्दिष्टे कायदेशीर रित्या बंधनकारक आहेत.

D. 2012 मध्ये भरलेल्या रिओ + 20 परिषदेत हि उद्दिष्टे स्वीकारण्यात आली.

(a) A आणि B

(b) C आणि D

(c) A, C, D

(d) वरील सर्व

Q15. आठव्या पंचवार्षिक योजनेच्या काळात पुढीलपैकी कोणकोणत्या घटना घडल्या?

A. NSDL ची स्थापना.

B. 73 आणि 74 वी घटना दुरुस्ती

C. खासदार स्थानिक क्षेत्र विकास योजनेची सुरुवात

(a) A आणि B

(b) B आणि C

(c) A आणि C

(d) A, B, C

Q16. महाराष्ट्राच्या वेगवेगळया दिशेने असणाऱ्या राज्यांच्या योग्य जोड्या जुळवा.

दिशा	**राज्य**
A. पूर्व	1. मध्य प्रदेश
B. उत्तर	2. छत्तीसगढ
C. दक्षिण	3. तेलंगणा
D. आग्नेय	4. गोवा

	A	**B**	**C**	**D**
(a)	3	1	4	2
(b)	2	1	4	3
(c)	2	4	1	3
(d)	3	4	1	2

Q17. महाराष्ट्रातील पुढीलपैकी कोणते जिल्हे मध्य प्रदेश या राज्याच्या सीमेला लागून आहेत?

A. गडचिरोली

B. जळगाव

C. वर्धा

D. अमरावती

(a) फक्त B

(b) B आणि D

(c) A, B आणि C

(d) वरीलपैकी सर्व

Q18. मराठवाड्यातील पुढील तालुके पश्चिमेकडून पूर्वेकडे योग्य क्रमाने दर्शविणारा पर्याय निवडा.

(a) पंढरपूर-निलंगा - तुळजापूर
(b) तुळजापूर - पंढरपूर - निलंगा
(c) पंढरपूर- तुळजापूर - निलंगा
(d) निलंगा - पंढरपूर - तुळजापूर

Q19. योग्य विधान/ने दर्शविणारा पर्याय निवडा.

A. दक्खन पठाराचा पश्चिमेकडील भाग प्रस्तरभंगामुळे खाली खचला आणि कोकणची अरुंद किनारपट्टी निर्माण झाली.
B. कोकण किनारपट्टी रिया प्रकारची आहे.
C. कोकण किनारकिनारपट्टी उत्तरेकडे रुंद आहे तर दक्षिणेकडे निमुळती होत गेली आहे.
D. महाराष्ट्रातील कोकण किनारपट्टीपैकी रत्नागिरी जिल्ह्याला सर्वात जास्त लांबीचा समुद्र किनारा लाभला आहे.
(a) B आणि C
(b) A , B आणि C
(c) फक्त D
(d) वरीलपैकी सर्व

Q20. योग्य जोडी /ड्या निवडा.

(a) हनुमान - धुळे
(b) वैराट - वर्धा
(c) तौला - नाशिक
(d) (a) आणि (c)

Q21. महाराष्ट्रातून वाहणाऱ्या पुढीलपैकी कोणत्या नद्यांचा उगम इतर राज्यांमध्ये होतो?

A. सिंदफणा
B. तापी
C. पैनगंगा
D. वैनगंगा
E. नर्मदा
F. इंद्रावती
(a) फक्त E
(b) E आणि F
(c) B, E, F
(d) B, D, E, F

Q22. सावंतवाडीहून बेळगावला जाण्यासाठी पुढीलपैकी कोणता घाटमार्ग उपयोगी पडेल?

(a) माळशेज
(b) वरंधा
(c) आंबोली
(d) कुंभार्ली

Q23. योग्य विधान/ने निवडा.

A. महाराष्ट्राच्या पूर्वेकडील बाजूस नैऋत्य तसेच ईशान्य मोसमी वाऱ्यांपासून पाऊस मिळतो.

B. महाराष्ट्रात सह्याद्री पर्वताच्या पश्चिम उतारावर प्रतिरोध पर्जन्य बरसतो.

C. महाराष्ट्रात सह्याद्री पर्वताच्या पूर्व उतारावर अतिशय कमी पाऊस पडतो.

(a) फक्त B

(b) B आणि C

(c) A आणि C

(d) A, B, C

Q24. महाराष्ट्रातील नद्या आणि जलसिंचन प्रकल्पाच्या योग्य जोड्या जुळवा.

A. खडकवासला	1. कृष्णा
B. येलदरी	2. मुठा
C. भंडारदारा	3. पूर्णा
D. धोम	4. प्रवरा

	A	B	C	D
(a)	2	4	3	1
(b)	2	3	4	1
(c)	4	3	1	2
(d)	4	1	3	2

Q25. धाराशीवची लेणी पुढीलपैकी कोणत्या जिल्ह्यात आहेत?

(a) लातूर

(b) उस्मानाबाद

(c) नांदेड

(d) यवतमाळ

Q26. 2011 च्या जनगणने नुसार लिंग गुणोत्तर सर्वात कमी असलेला महाराष्ट्रातील जिल्हा कोणता?

(a) बीड

(b) सिंधुदुर्ग

(c) मुंबई शहर

(d) भंडारा

Q27. पुढे दिलेल्या पर्यायामधून हिमालयातील पर्वतरांगांचा दक्षिण ते उत्तर असा योग्य क्रम दर्शविणारा पर्याय निवडा.

(a) झास्कर - काराकोरम - पिरपंजाल

(b) शिवालिक - काराकोरम - पिरपंजाल

(c) शिवालिक - काराकोरम - झास्कर

(d) पिरपंजाल - झास्कर - काराकोरम

Q28. एकशिंगी गेंड्यासाठी प्रसिद्ध असणारे काझीरंगा अभयारण्य कुठे आहे?
(a) आसाम
(b) मणिपूर
(c) पश्चिम बंगाल
(d) ओरिसा

Q29. पुढीलपैकी कोणत्या प्रजाती भारतीय म्हशीच्या आहेत?
A. खिल्लारी
B. गीर
C. सहिवाल
D. जर्सी
(a) D सोडून सर्व
(b) फक्त B आणि C
(c) A, B आणि C
(d) वरीलपैकी सर्व

Q30. जगातील स्थलांतरित शेतीच्या योग्य जोड्या ओळखा.
शेतीचे नाव देश
A. चेना - श्रीलंका
B. रोका - ब्राझील
C. तामराई - थायलंड
D. लडांग - इंडोनेशिया
(a) फक्त D
(b) A, B, C
(c) वरीलपैकी सर्व
(d) वरीलपैकी एकही नाही

Q31. रस्त गोफर या आंग्ल-गुजराथी पाक्षिकाचे संस्थापक संपादक कोण?
(a) बद्रुद्दीन तय्यबजी
(b) दादाभाई नौरोजी
(c) फिरोजशहा मेहता
(d) के. टी. तेलंग

Q32. बालविवाह प्रथेला आळा घालण्यासाठी 1891 मध्ये संमती वयाचा कायदा करण्यात आला. यासाठी पुढीलपैकी कोणत्या समाज सुधारकाने मोठ्या प्रमाणावर प्रयत्न केले?
(a) ईश्वरचंद्र उद्यासागर
(b) बेहरामजी मलबारी
(c) राजा राममोहन रॉय
(d) सार्वजनिक काका

Q33. 1830 मध्ये छोटा नागपूर पठारावर झालेल्या कोल उठावाचे नेतृत्व पुढीलपैकी कोणी केले?
(a) दुर्जन सिंग
(b) बुद्धो भगत
(c) बिसरा मुंडा
(d) तिरथ सिंग

Q34. शेतकऱ्याचा आसूड या पुस्तकाचे लेखक कोण?
(a) महर्षी कर्वे
(b) म. गो. रानडे
(c) महात्मा फुले
(d) दयानंद सरस्वती

Q35. योग्य जोड्या जुळवा.

कर पद्धती	प्रदेश
A. जमीनदारी	1. मद्रास
B. रयतवारी	2. पंजाब
C. महालवारी	3. ओरिसा

	A	B	C
(a)	3	2	1
(b)	3	1	2
(c)	2	1	3
(d)	2	3	1

Q36. योग्य विधान /ने निवडा.
A. 1942च्या चले जाव चळवळीत महाराष्ट्रात आष्टी, चिमूर, नंदुरबार मधील लढे महत्वपूर्ण होते
B. 1942च्या आंदोलन काळातच महाराष्ट्रात सातारा जिल्ह्यात अण्णाभाऊ साठे यांच्या नेतृत्वाखाली प्रति सरकार स्थापन करण्यात आले.
(a) फक्त A
(b) फक्त B
(c) दोन्ही योग्य
(d) दोन्ही अयोग्य

Q37. ' सुधारणा राज्याला कदाचित वाचवू शकणार नाहीत पण त्या नाही करू शकल्या तर काहीच उपाय नाही' असे उद्गार कोणत्या सुधारणांबद्दल भारतमंत्र्यांनी काढले?
(a) मॉंटफोर्ड सुधारणा 1919
(b) मोर्ले मिंटो सुधारणा 1909
(c) भारत सरकार कायदा 1935
(d) वूडचा खलिता

Q38. काँग्रेसच्या 1931 च्या कराची अधिवेशनात पुढीलपैकी कोणते ठराव पारित झाले?
A. संपूर्ण स्वातंत्र्य
B. मूलभूत हक्क
C. राष्ट्रीय आर्थिक कार्यक्रम
(a) फक्त A
(b) A आणि B
(c) B आणि C
(d) वरीलपैकी सर्व

Q39. पुण्यामध्ये सेवा सदन या संस्थेची स्थापना पुढीलपैकी कोणी केली?
(a) पंडिता रमाबाई
(b) बाळशास्त्री जांभेकर
(c) लहुजी साळवे
(d) रमाबाई रानडे

Q40. योग्य विधाने दर्शविणारा पर्याय निवडा.
A. ईस्ट इंडिया कंपनीने १८५६ मध्ये विधवा पुनर्विवाह कायदा पारित केला.
B. कंपनीने विधान अ मध्ये म्हटलेला कायदा करण्यामागे ईश्वरचंद्र विद्यासागर यांचे मोठे योगदान होते.
C. शाहू महाराजांनी १९१७ मध्ये त्यांच्या संस्थानाची विधवा पुनर्विवाह कायदा आणला.
(a) A आणि B
(b) B आणि C
(c) A आणि C
(d) A, B आणि C

Q41. द मोहम्मदन लिटररी सोसायटीची स्थापना कोणी केली?
(a) सर सय्यद अहमद खान
(b) रेहमत अली
(c) अब्दुल लतीफ
(d) आगा खान

Q42. 'बंदी जीवन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
(a) भगत सिंग
(b) बरिंदर कुमार
(c) महात्मा फुले
(d) सचिंद्रनाथ सन्याल

Q43. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी लिहिलेल्या ग्रंथांचा योग्य कालानुक्रम लावा

A- भारतातील जातीव्यवस्था (कास्ट्स इन इंडिया)

B-जातींचे समूळ उच्चाटन (annihiliation of castes)

C- रानडे, गांधी आणि जीना

D- थॉट्स व पाकिस्तान

(a) A-B-C-D
(b) D-A-B-C
(c) A-D-C-B
(d) A-B-D-C

Q44. दिलेल्या विधानांवरून व्यक्ती ओळखा

A- त्यांचा जवाहिरांचा व्यापार होता.

B- त्यांनी विल्सन फ्री चर्च स्कुल मध्ये शिक्षण घेतले

C- १८५४ साली त्यांनी ख्रिश्चन धर्म स्वीकारला

D- 'यमुना पर्यटन' या कादंबरीतून स्त्रियांच्या दु:खाला वाचा फोडली

(a) विष्णुशास्त्री पंडित
(b) बाबा पद्मनजी
(c) विष्णुबुवा ब्रह्मचारी
(d) बेहरामजी मलबारी

Q45. सुभाषचंद्र बोसांच्या आयुष्यातील घटनांचा योग्य क्रम लावा

A-जर्मनीत प्रवेश

B- फॉरवर्ड ब्लॉक ची स्थापना

C- स्वतंत्र भारताच्या हंगामी सरकारची घोषणा

D -अंदमान आणि निकोबार बेटे जपान ने जिंकली

(a) B-A-D-C
(b) B-A-C-D
(c) A-B-C-D
(d) A-B-D-C

Q46. योग्य विधान /ने दर्शविणारा पर्याय निवडा.

A. मानवी शरीराचा सामू ७.३५ ते ७.४५ च्या दरम्यान असतो.

B. शरीराचा सामू संतुलित राहावा म्हणून स्वयंपाकात चिंचे सोबत गुळाचा वापर केला जातो.

C. जेव्हा पावसाच्या पाण्याचा सामू ७ पेक्षा खाली असतो तेव्हा त्याला आम्लवर्षा म्हणतात.

(a) A फक्त
(b) A आणि B
(c) फक्त B
(d) A, B आणि C

Q47. विद्युत इस्त्रीमध्ये मायका धातूच्या पट्ट्यांचा वापर केला जातो कारण ....

A. मायका विजेचे दुर्वाहक आहे

B. मायका उष्णतेचे सुवाहक आहे.

C. मायका हे तांबे, लोह आणि टंगस्टनचे संमिश्र आहे.

(a) विधान A योग्य

(b) A आणि B योग्य

(c) सर्व विधाने योग्य

(d) सर्व विधाने अयोग्य

Q48. दुरदृष्टिता म्हणजे ...

(a) जवळच्या वस्तू नीट न दिसणे

(b) लांबच्या वस्तू पुसत दिसणे

(c) (a) आणि (b)

(d) डोळ्यांवर धुरकट पडदा येणे.

Q49. पुढीलपैकी कोणते परिणाम प्रकाशाच्या अपवर्तनामुळे होतात?

A. ताऱ्यांचे लुकलुकणे

B. पाण्याने भरलेल्या पारदर्शक पेल्याच्या पलीकडील वस्तू मोठ्या दिसणे

C. तलावाचा तळ वरती आल्यासारखा दिसणे

(a) फक्त A

(b) A आणि C

(c) A, B आणि C

(d) फक्त C

Q50. पुढीलपैकी कोणत्या प्राण्यांच्या हृदयात केवळ दोन कप्पे असतात ?

A. मनुष्य

B. मासे

C. मगर

D. साप

(a) फक्त A

(b) B आणि C

(c) फक्त B

(d) C आणि D

Q51. पुढीलपैकी कोणकोणते संप्रेरकांचे परिणाम आहेत?
A. सुरवंटाचे फुलपाखरू होणे
B. रक्तातील साखर नियंत्रित होणे
C. पुरुषांना दाढी
(a) फक्त A
(b) A आणि B
(c) B आणि C
(d) वरीलपैकी सर्व

Q52. प्रसूतीच्या वेळी स्त्रियांमध्ये कोणते संप्रेरक स्रवून जन्माच्या प्रक्रियेस मदत करते?
(a) एँड्रेनलीन
(b) ऑक्सिटोसिन
(c) जिब्बरलीन
(d) टेस्टोस्टोरॉन

Q53. मुडदूस हा रोग कोणत्या जीवनसत्त्वाच्या कमतरतेमुळे होतो?
(a) ड
(b) के
(c) इ
(d) अ

Q54. पुढे वर्णन केलेला रोग ओळखा.
- विषाणूंच्या समूहामुळे यकृताचा दाह होतो.
- ABCDE असे 5 प्रकारचे विषाणू असून यापैकी ABC हे संक्रमक आहेत.
- B आणि C संदूषित रक्तामार्फत पसरतात.
(a) टायफॉईड
(b) हेपॅटिटिस
(c) पोलिओ
(d) क्षय

Q55. पुढीलपैकी कोणते प्राणी संघ मोलुस्क मध्ये मोडतात?
A. शंख
B. शिंपला
C. तारामासा
D. ऑक्टोपस
E. गॉगल गाय
(a) A आणि B
(b) C सोडून सर्व
(c) Dआणि E
(d) वरीलपैकी सर्व

Q56. पेशी अंगके आणि कार्याच्या योग्य जोड्या जुळवा.

A. तंतूकणिका	1. पेशींचे वीजनिर्मिती केंद्र
B. लयकारिका	2. पेशींना रंग प्राप्त करून देणारे अंगक
C. लवके	3. वस्तू बांधून पुढे पाठवणारे कक्ष
D. गॉल्गी संकुल	4. आत्मघाती पिशव्या

	A	B	C	D
(a)	1	4	3	2
(b)	1	3	4	2
(c)	1	4	2	3
(d)	4	1	2	3

Q57. यकृतामधून स्रवला जाणार रस (बाईल ज्यूस) पुढीलपैकी कोणत्या प्रकारचा असतो?

(a) आम्ल

(b) आम्लारी

(c) उदसीन

(d) पोषक

Q58. लोह कार्बन निकेल आणि क्रोमियम पासून पुढीलपैकी कोणते संमिश्र तयार होते?

(a) पितळ

(b) स्टेनलेस स्टील

(c) गन मेटल

(d) चुनखडी

Q59. अणूची रचना समजून घेण्यासाठी सोन्याच्या पत्र्यावर अल्फा कणांचा मारा करणारा प्रयोग पुढीलपैकी कोणी केला?

(a) जॉन डाल्टन

(b) जॉन थॉमसन

(c) रुदरफोर्ड

(d) नील्स बोर

Q60. पुढीलपैकी काय खाल्ल्याने आयोडीनचा सर्वाधिक पुरवठा होईल?

(a) भाकरी

(b) भिजवलेली कडधान्य

(c) मासे

(d) भात

Q61. ज्ञानपीठ पुरस्काराविषयी योग्य विधान निवडा .

A. मराठी भाषेतील चार साहित्यिकांना आजवर या पुरस्काराने गौरविण्यात आले आहे.

B. जी. शंकर कुरूप यांना पहिला पुरस्कार प्रदान करण्यात आला

(a) A

(b) B

(c) अ आणि ब

(d) एकही नाही

Q62. नोबेल पुरस्काराचे मानकरी आणि त्यांच्या क्षेत्राच्या योग्य जोड्या जुळवा .

नाव	**क्षेत्र**
A. पीटर हँडकी	1. अर्थशास्त्र
B. अबीय अली	2. साहित्य
C. एस्थर डफ्लो	3. भौतिकशास्त्र
D. जेम्स पेबल्स	4. शांतता

	A	**B**	**C**	**D**
(a)	2	1	4	3
(b)	3	4	1	2
(c)	2	4	1	3
(d)	3	1	4	2

Q63. अयोग्य जोडी /ड्या ओळखा .

A. दिल्लीच्या पहिल्या महिला मुख्यमंत्री - शीला दीक्षित

B. सुखोई - 30 मधून प्रवास करणाऱ्या पहिल्या महिला संरक्षणमंत्री - निर्मला सीतारामन

C. दिल्लीच्या दुसऱ्या महिला मुख्यमंत्री - सुषमा स्वराज

D. मध्य प्रदेशच्या नवीन राज्यपाल - आनंदीबेन पटेल

(a) A, C

(b) C, D

(c) A, C, D

(d) A, B, C, D

Q64. परामर्श योजनेचे उद्दिष्ट ..

(a) शालेय विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीचा वेळोवेळी आढावा घेणे

(b) राष्ट्रीय मूल्यांकन प्रमाणन परिषदेच्या (NAAC) शैक्षणिक गुणवत्ता विषयक निकष प्राप्त करण्यात अपयशी ठरलेल्या उच्च शैक्षणिक संस्थांना ते मिळवण्यासाठी मार्गदर्शन करणे.

(c) उच्च शिक्षण घेऊ इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांना समायोजित करून मार्गदर्शन करणे.

(d) यापैकी नाही

Q65. 'महाराष्ट्र नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादूटोणा यांना प्रतिबंध घालण्याबाबत व त्यांचे समूळ उच्चाटन अधिनियम 2013' कायद्याचा समाजशास्त्राच्या अभ्यासक्रमात समावेश करणारे पहिले विद्यापीठ कोणते ?

(a) मुंबई विद्यापीठ

(b) गोंडवाना विद्यापीठ

(c) शिवाजी विद्यापीठ

(d) पुणे विद्यापीठ

Q66. योग्य विधान ओळखा .

A. द इकॉनॉमिक इंटेलिजन्स युनिट (EIU) द्वारे दर वर्षी सुरक्षित शहर निर्देशांक जगभरातील 60 शहरांसाठी जाहीर केला जातो.

B. 2019 मध्ये या क्रमवारीत सर्वसाधारण शहरांच्या यादीत भारतातील मुंबई शहर 52 व्या स्थानी आहे.

(a) फक्त A

(b) फक्त B

(c) दोन्ही

(d) एकही नाही

Q67. कपिल देव यांच्या विषयी योग्य माहिती ओळखा ..

A. त्यांच्या नेतृत्वाखाली भारताने पहिल्यांदा 1983 चा एकदिवसीय क्रिकेटचा विश्वचषक जिंकला.

B. कसोटी सामान्यांच्या खेळीमध्ये 9 बळी घेणारे ते एकमेव कर्णधार आहेत.

C. काही काळ त्यांनी क्रिकेट क्लब ऑफ इंडियाचे अध्यक्ष होते.

D. उत्तराखंड क्रीडा विद्यापिठाचे कुलगुरू म्हणून त्यांची नियुक्ती झाली आहे.

E. ते पद्मश्री तसेच पद्मविभूषण पुरस्काराने सन्मानित आहेत.

(a) B आणि C सोडून सर्व

(b) C सोडून सर्व

(c) D आणि E सोडून सर्व

(d) E सोडून सर्व

Q68. पुढे वर्णन केलेली व्यक्ती ओळखा .

A. ही व्यक्ती संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण कार्यक्रमाच्या भारतातील सदिच्छा दूत आहे .

B. शाश्वत विकास ध्येय (SDG)च्या समर्थक म्हणून यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे .

C. शाश्वत विकास ध्येय (SDG) साध्य करण्यासाठी प्रयत्न करण्याची जबाबदारी त्यांच्यावर सोपवण्यात आली आहे .

(a) प्रियांका चोप्रा

(b) सचिन तेंडुलकर

(c) अमीर खान

(d) दिया मिर्झा

Q69. अमेरिका , भारत , जपान , फिलिपाइन्स या चारही देशातील भागीदारी बळकट करण्यासाठी आणि समन्वय वाढविण्यासाठी 'ग्रुप सेल' नौदल सराव अभ्यास कोठे पार पडला ?

(a) पिवळा समुद्र

(b) बंगालचा उपसागर

(c) दक्षिण चीन समुद्र

(d) हडसन उपसागर

Q70. भारतात प्लास्मा संशोधन संस्था कोठे स्थित आहे ?

(a) अहमदाबाद

(b) चेन्नई

(c) कोलकाता

(d) नवी दिल्ली

Q71. खालील विधानांचा विचार करा.

A. तेलंगणा राज्याने विशाखापट्टणम, कुर्नुल आणि अमरावती या तीन शहरात राजधान्या निर्माण करण्याचा निर्णय घेतला

B. तेलंगणा राज्याच्या राज्यपाल पदी आरिफ मोहम्मद खान यांची नियुक्ती करण्यात आली. वरीलपैकी कोणती विधाने सत्य आहेत?

(a) केवळ A

(b) केवळ B

(c) वरीलपैकी दोन्ही

(d) कोणतेही नाही

Q72. खालील विधानांचा विचार करा

A. राज्यसभेवर महाराष्ट्रातून निवडल्या जाणाऱ्या खासदारांची संख्या 19 आहे.

B. राज्यांची तुलना करता देशातील सर्वाधिक खासदार राज्यसभेवर पाठवण्यामध्ये उत्तर प्रदेशापाठोपाठ महाराष्ट्राचा दुसरा क्रमांक लागतो.

C. राज्यसभेचे 2019 च्या नोव्हेंबर मध्ये 250 वे सत्र भरवण्यात आले. वरीलपैकी कोणती विधाने सत्य आहेत?

(a) केवळ A व C

(b) केवळ A व B

(c) केवळ B व C

(d) वरीलपैकी सर्व

Q73. 2019 सालचा इंदिरा गांधी शांतता पुरस्कार कोणाला देण्यात आला?

(a) डेव्हिड अटेनबरो

(b) इस्रो

(c) बराक ओबामा

(d) मनमोहन सिंग

Q74. 100 व्या नाट्यसंमेलनाच्या अध्यक्षपदी कोणाची निवड करण्यात आली आहे?
(a) मोहन जोशी
(b) जब्बार पटेल
(c) विक्रम गोखले
(d) विजया मेहता.

Q75. दरवर्षी 11 मे हा राष्टीय तंत्रज्ञान दिन म्हणून साजरा ज\केला जातो. त्याविषयी योग्य विधाने निवडा
A- तत्कालीन पंतप्रधान अटल बिहारी वाजपेयी यांनी या दिनाची घोषणा केली.
B- या दिवशी भारताने ऑपरेशन शक्ती अंतर्गत पहिली अणुचाचणी पार पाडली होती.
C- याच दिवशी पहिल्या स्वदेशी बनावटीच्या 'हंस-३' विमानाची यशस्वी चाचणी घेण्यात आली होती.
(a) फक्त अ आणि ब योग्य
(b) फक्त अ आणि क योग्य
(c) सर्व योग्य
(d) फक्त ब आणि क योग्य

Q76. खाली राज्यघटनेतील काही महत्त्वाची तत्त्वे दिली आहेत. त्यापैकी ब्रिटिश राज्यघटना आणि अमेरिकेची राज्यघटना यांच्याकडून घेतलेल्या तत्त्वांचा योग्य पर्याय निवडा.
A- कायद्याचे राज्य
B- संसदीय शासन
C- मूलभूत हक्क
D- एकेरी नागरिकत्व
E- न्यायालयीन पुनर्विलोकन (Judicial review)
F- राष्ट्रपतींवरील महाभियोग (impeachment of president)
G- संसदीय विशेषाधिकार
H- सर्वोच्च न्यायालय
P- लोकसभेचा सभापती
M- लिखित राज्यघटना
(a) ब्रिटिश राज्यघटना: अ-ब-ड-ग-प अमेरिकेची राज्यघटना: क-इ-फ-घ-म
(b) ब्रिटिश राज्यघटना: अ-ब-ड-घ-म अमेरिकेची राज्यघटना: क-इ-फ-ग-प
(c) ब्रिटिश राज्यघटना: क-इ-ड-ग-प अमेरिकेची राज्यघटना: अ-ब-फ-घ-म
(d) ब्रिटिश राज्यघटना: अ-ब-फ-घ-म अमेरिकेची राज्यघटना: क-इ-ड-ग-प

Q77. योग्य जोड्या जुळवा

घटना समितीतील स्त्री सदस्य	**मतदार संघाचे नाव**
A- ॲनी मास्करीन	1. त्रावणकोर-कोचीन
B-बेगम एजाज रसूल	2. संयुक्त प्रांत
C- दुर्गाबाई देशमुख	3. मद्रास
D- हंसा मेहता	4. बॉम्बे

(a) A-2; B-1; A-3; D-4
(b) A-1; B-2; A-3; D-4
(c) A-1; B-2; A-4; D-3
(d) A-2; B-1; A-3; D-4

Q78. गाळलेल्या जागा भरा

आम्ही भारताचे लोक, भारताचे एक ___(A)____, समाजवादी,___(B)____,लोकशाही __(C) ______ .

(a) A-सार्वभौम, B- धर्मनिरपेक्ष, C-राज्यांचा समूह,

(b) A-सार्वभौम, B- धर्मनिरपेक्ष, C- स्वतंत्रता,

(c) A-सार्वभौम, B- धर्मनिरपेक्ष, C-गणराज्य,

(d) A-धर्मनिरपेक्ष, B-सार्वभौम, C-राज्यांचा समूह,

Q79. निवडणूक आयोगासंबंधित खालील विधाने लक्षात घ्या.आणि अयोग्य पर्याय निवडा

A- संविधानातील कलम 325 अंतर्गत निवडणूक आयोगाची स्थापना करण्यात आली आहे.

B-संविधानानुसार निवडणूक आयोगात एक मुख्य आयुक्त आणि 2 इतर आयुक्त यांची नेमणूक ठरलेली असते.

C- ते वयाची 65 वर्षे पूर्ण होईपर्यंत किंवा 6 वर्षे (यांच्यातील जे आधी पूर्ण होईल ते) कामकाज करू शकतात

D- मतभेद असलेल्या प्रकरणांत मुख्य निवडणूक आयुक्तांचा निर्णय अंतिम असतो.

(a) फक्त अ,ब, आणि क

(b) फक्त अ आणि ब

(c) फक्त अ,ब,आणि ड

(d) फक्त ब,क आणि ड

Q80. राज्य लोकसेवा आयोगातील सदस्यांबाबत खालील विधाने लक्षात घ्या आणि योग्य पर्याय निवडा

A. राज्य लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षांचा(chairperson) कार्यकाल संपल्यानंतर ते केवळ संघ लोकसेवा आयोगाचे सदस्य (Member) किंवा अध्यक्ष होऊ शकतात.

B. राज्य लोकसेवा आयोगाचे सदस्य कार्यकाल समाप्ती नंतर संघ लोकसेवा आयोग आणि राज्य लोकसेवा आयोग यांचे सदस्य अथवा अध्यक्ष होऊ शकतात. भारत सरकार अंतर्गत इतर कोणतेही पद ते भूषवू शकत नाहीत.

C. अध्यक्ष अथवा सदस्य पुनर्नियुक्तीस(reappointment) पात्र नसतात

(a) फक्त A आणि C

(b) फक्त B

(c) फक्त A आणि B

(d) फक्त B आणि C

Q81. राज्य धोरणाच्या निदेशक तत्त्वांपैकी कोणती तत्त्वे गांधीवादी म्हणून ओळखली जातात?

A. ग्रामीण पंचायतीचे आयोजन करणे आणि त्यांचयकडे स्व-शासनाचे अधिकार देणे.

B. सहकारी संस्थांच्या स्थापनेला आणि त्यांच्या लोकशाही तत्त्वाने कामकाजाला प्रोत्सहन देणे

C. मादक पदार्थांच्या सेवनावर आणि निर्मितीवर निर्बंध आणणे.

D. समान न्यायाचे तत्त्वाला प्रोत्साहन देणे आणि गरिबांना कायदेशीर मदत मोफत देणे

E. पर्यावरणाचे संरक्षण आणि संगोपन करणे आणि वने व वन्य प्राणी यांची निगा राखणे

(a) फक्त A, B C

(b) फक्त A आणि C

(c) फक्त A, B, E

(d) फक्त A, D, E

Q82. संविधानांतर्गत खालीलपैकी कोणते मूलभूत कर्तव्य नाही?

(a) निवडणुकीत मतदान करणे

(b) वैज्ञानिक दृष्टिकोन बाळगणे

(c) सार्वजनिक मालमत्तेचे संरक्षण करणे

(d) संविधानाचे पालन करणे आणि त्यातील मूल्यांचा आदर करणे

Q83. भारतात मतदानाचा अधिकार हा__________ आहे.

(a) मूलभूत अधिकार

(b) नैसर्गिक अधिकार

(c) घटनात्मक अधिकार

(d) कायदेशीर अधिकार

Q84. 73 व्या संविधान सुधारणा कायद्या अंतर्गत राज्यांना करावयाच्या असलेल्या अनिवार्य तरतुदी असलेले योग्य विधाने ओळखा

A. ग्रामीण, मध्य/तालुका आणि जिल्हा स्तरावर पंचायतीची स्थपना करणे

B. अनुसूचित जाती-जमातींच्या लोकांसाठी सर्व स्तरावर जागांचे आरक्षण

C. मागास वर्गीयांना पंचायतीच्या सर्व स्तरावर आरक्षण देणे.

D. पंचायतींना स्वायत्त संस्था बनवणे

(a) सर्व योग्य

(b) A, B, C योग्य

(c) B आणि C योग्य

(d) A आणि B योग्य

Q85. संयुक्त बैठकीबाबत अयोग्य विधाने ओळखा

A. संयुक्त बैठकीची तरतूद केवळ सामान्य विधेयक, आणि वित्तीय विधेयकालाच लागू आहे.

B. लोकसभेचे सभापती आणि उप-सभापती उपस्थित नसल्यास राज्यसभेचे अध्यक्ष संयुक्त बैठकीचे अध्यक्षस्थान भूषवतात.

C. काही ठराविक अपवाद वगळता संयुक्त बैठकीच्या वेळेस विधेयकात बदल करता येत नाही.

D. संयुक्त बैठकीतील विधेयक विशेष बहुमताद्वारेच पारित केले जाते.

(a) फक्त A आणि B अयोग्य

(b) फक्त B आणि C अयोग्य

(c) फक्त A आणि D अयोग्य

(d) फक्त B आणि D अयोग्य

Q86. नीतानी 10 तासात शहराचा दौरा पूर्ण केला.दोन वेगळ्यवाहनातून तिने प्रत्येकी 5 तास प्रवास केला. तिने पूर्वार्ध 15 किमी/तासाच्या वेगाने आणि उत्तरार्ध 45 किमी/तासाच्या वेगाने पूर्ण केला. नीताने दौऱ्यादरम्यान एकूण किती अंतर पार केले?

(a) 225 किमी

(b) 250 किमी

(c) 280 किमी

(d) 300 किमी

Q87. अल्फा मॉलमध्ये शनिवारी आणि रविवारी सरासरी 1200 आणि इतर दिवशी 400 पर्यटक येतात. रविवारपासून सुरू होणाऱ्या 30 दिवसांच्या महिन्यात सरासरी दररोज येणाऱ्या पर्यटकांची संख्या किती?

(a) 600

(b) 640

(c) 660

(d) 650

Q88. सुनीलला 5 लाख रुपयांची वडिलोपार्जित संपत्ती मिळाली. त्यानी राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्र आणि सार्वजनिक भविष्य निधीमध्ये पैसे गुंतवले. राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रातील त्यातील एक तृतीयांश सार्वजनिक भविष्य निधीमधील त्याच्या अर्ध्या भागाच्या बरोबरीचा आहे तर त्याने सार्वजनिक भविष्य निधीमध्ये किती रुपयांची गुंतवणूक केली?

(a) रु. 4,00,000

(b) रु. 3,00,000

(c) रु. 5,00,000

(d) रु. 2,00,000

Q89. एका पूर पुनर्वसन शिबिरात 360 पुरुष किंवा 600 मुलांसाठी अल्पोपहार उपलब्ध आहेत. जर 120 मुलांनी अल्पोपहार घेतला असेल तर किती पुरुषांना उर्वरित अल्पोपहार देता येईल?

(a) 48

(b) 50

(c) 42

(d) 36

Q90. चौकटीत प्रश्नचिन्हाच्या जागी कोणता अंक येईल?

5	9	4
3	1	6
7	6	9
?	8	5

(a) 7

(b) 8

(c) 9

(d) 0

Q91. विधान: भारताने लसीकरण पूर्ण करण्यासाठी सर्व संसाधने वापरण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजेत

युक्तिवाद:

I. होय, आपल्याकडे प्रचंड लोकसंख्या आहे आणि कोणत्याही गोष्टीपूर्वी त्याचे संरक्षण केले पाहिजे

II. नाही. इतर देशांनी तसे केले नाही.

(a) फक्त वाद I मजबूत आहे

(b) फक्त युक्तिवाद II मजबूत आहे

(c) एकतर I किंवा II मजबूत आहे

(d) ना I किंवा दुसरा मजबूत नाही

Q92. एका सांकेतिक भाषेत

MOP हे 13-15-16 असे लिहिले जाते

TOP हे 20-15-16 असे लिहिले जाते

DROP हे 4-18-15-16 असे लिहिले जाते

तर SHOP कसे लिहिले जाईल?

(a) 20-11-15-16

(b) 19-11-16-15

(c) 19-8-15-16

(d) 20-11-16-15

Q93.

जर गीता सीतापेक्षा मोठी आहे

मिता गीतापेक्षा मोठी आहे

सीता मीता क्षा मोठी आहे

यापैकी पहिली दोन विधाने सत्य असतील तर तिसरे विधान ...

(a) सत्य आहे

(b) असत्य आहे

(c) सांगता येणार नाही

(d) माहिती अपुरी आहे.

Q94. विधाने: काही पिना हे पट्ट्या असतात. सर्व पट्ट्या सरळ आहेत.

निष्कर्ष:

I. सर्व पिन सरळ आहेत.

II. सर्व पट्ट्या पिन आहेत.

(a) फक्त निष्कर्ष I अनुसरण करतो

(b) फक्त निष्कर्ष II अनुसरण करतो

(c) एकतर I किंवा II अनुसरण करते

(d) I किंवा II अनुसरण करत नाही

Q95. फोटोतल्या व्यक्तीकडे बोट दाखवून मीरा म्हणाली " ही माझ्या सासऱ्याच्या मुलीच्या एकुलत्या एक भावाची सासू आहे " तर फोटोतील व्यक्ती मीराची कोण आहे?
(a) वहिनी
(b) आई
(c) मुलगी
(d) काकू

Q96. योग्य अर्थाचा शब्द निवडा.
ज्या पद्धतीने कमी वेळेत बसमध्ये बॉम्ब स्फोट झाले ते सुचवतात की हा ......
(a) खेळ
(b) षडयंत्र
(c) गाव
(d) तोडफोड

Q97. पुढील वर्णमालेत शेवटचा भाग काय येईल ?
MKI NPR LJH OQS GEC ???
(a) TVW
(b) TVX
(c) FDB
(d) UWY

Q98. खाली एक इंग्रजी अक्षर /अंक /चिन्ह मालिका दिली आहे. यात ज्यांच्या आधी स्वर आहे पण नंतर चिन्ह नाही असे किती स्वर आहेत?
$ 67B @ CRAO &% DH & @ OUGI7 $ 3 # SJSFAJ ^ Q34UI $ & OESSB * FL
(a) 1
(b) 2
(c) 3
(d) यापैकी नाही

Q99. आज वार मंगळवार आहे. निरजने आज कोव्हीशील्ड लस घेतली त्याला पुढल्या डोस साठो 84 दिवसांनी बोलावलं आहे. तो बरोबर सांगितलेल्या दिवशी गेला तर कोणता वर असेल?
(a) मंगळवार
(b) बुधवार
(c) सोमवार
(d) रविवार

Q100. ओळीने येणारी संख्या ओळखा.
3 21 7 19 11 17 15 15 19 13 ?
(a) 22
(b) 17
(c) 20
(d) 23

SOLUTIONS

S1. Ans.(b)

Sol. 2009 मधील तेंडुलकर समितीने दारिद्र्याच्या टोपलीत आरोग्य आणि शिक्षण हे दोन घटक समाविष्ट केले. २०१४ मध्ये रंगराजन समितीने दिलेल्या अहवालात अन्नासोबत शिक्षण, कपडे,निवारा, वाहनखर्च हे चार घटक आणि इतर घटक समाविष्ट केले. म्हणून विधान अ अयोग्य आहे.

2011-2012 मधील दारिद्र्याचे प्रमाण तेंडुलकर समिती नुसार 21.9 टक्के होते तर रंगराजन समिती नुसार 29.5 % होते. त्यामुळे विधान ब आणि क योग्य म्हणून पर्याय (b)

S2. Ans.(c)

Sol. सहकारी बँकांवर तिहेरी नियंत्रण असते

1. बँक कामकाजाचा नियामक - RBI
2. व्यवस्थापकीय नियामक - राज्य शासन
3. तपासणी नियामक - नाबार्ड

S3. Ans.(b)

Sol. चलनविषयक धोरणासाठी आर. बी. आय. ची प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष साधने वापरली जातात.

प्रत्यक्ष साधने - वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR), रोख राखीव प्रमाण (CRR), पुनर्वित्त सुविधा

अप्रत्यक्ष साधने -बँक दर, तरलता समायोजन सुविधा (रेपो दर आणि रिव्हर्स रेपोदर), सीमान्तक राखीव सुविधा, खुल्या बाजारातील व्यवहार, बाजार स्थिरीकरण योजना, बेस दर.

म्हणून योग्य उत्तर पर्याय २

S4. Ans.(c)

Sol. 1960 मध्ये पीटर पिहर यांनी शून्याधारित संकल्पना मांडली. म्हणून विधान अ अयोग्य

प्रत्येक प्रकल्पाचं नियोजन सुरुवातीपासून करतो आहोत असे मानून यात मांडणी केली जाते ज्यांनी योग्य मूल्यमापन होऊन निधीची बचत होते. म्हणून विधान ब आणि क योग्य

महाराष्ट्रामध्ये पहिल्यांदा 1987-88 मध्ये याचा वापर करण्यात आला. म्हणून विधान ड अयोग्य.

S5. Ans.(d)

Sol. राजकोषातील जमेचे दोन प्रकार असतात महसुली जमा आणि भांडवली जमा. महसुली जमेत कर, व्याज, नफा, लाभांश यांचा समावेश होतो. भांडवली जमेत शासनाला मिळालेले कर्ज, कर्ज परतफेड किंवा मुद्दल, लिलाव/ निर्गुंतवणुकीतून मिळालेले भांडवल, शासनाने घेतलेली अंतर्गत बाजार कर्जे, परकीय कर्जे यांचा समावेश होतो. म्हणून क आणि इ येणार नाही. योग्य पर्याय (d)

S6. Ans.(b)

Sol. A- 1947 मध्ये स्वातंत्र्य मिळाले तेव्हा भारत अन्नधान्यासाठी इतर देशांवर बऱ्याच प्रमाणात अवलंबून होता. नंतरच्या काळात हरितक्रांती मुळे देश स्वयंपूर्ण झाला आणि आयातीमधील अन्नधान्याचा वाटा कमी होत गेला. म्हणून विधान A अयोग्य.

B- जागतिक वस्तू निर्यातीत भारताचा वाटा ३ टक्क्याच्या आसपास आहे तर जागतिक सेवा निर्यातीत भारताचा वाटा 1-2% च्या आसपास आहे.

म्हणून पर्याय (b) योग्य

S7. Ans.(a)

Sol. 1991 मध्ये करण्यात आलेल्या सुधारणांचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवर सकारत्मक आणि नकारात्मक परिणाम झाले.
सकारात्मक परिणाम - राष्ट्रीय स्थूल उत्पादनात वाढ, महागाईत घट, राजकोषीय तुटीत घट, औद्योगिक उत्पादनात वाढ.
नकारात्मक परिणाम - रोजगार रहित वाढ, सामाजिक क्षेत्रात कमी गुंतवणूक, कृषी क्षेत्राचा घटता वाटा, असंघटित क्षेत्र उत्पादनाकडे दुर्लक्ष

S8. Ans.(c)

Sol. ज्यांना काम करायची इच्छा आणि क्षमता आहे अशांचाच विचार बेरोजगारी मोजताना केला जातो. बालक आणि वृद्ध वयोगटातील लोकसंख्येची क्षमता काम करण्याजोगी मानली जात नाही तसेच ज्यांना काम करायची इच्छा नाही त्यांचाही समावेश या गटात होत नाही.

S9. Ans.(b)

Sol. 2020मध्ये केंद्र शासनाने मिशन कर्मयोगी या राष्ट्रीय कार्यक्रमाची सुरुवात केली. शासनाच्या नोकरशाहीत सुधारणा करणे हा याचा प्रमुख उद्देश आहे. याच्या अंमलबजावणी साठी 2013 कंपनी कायद्या अंतर्गत एक कंपनी स्थापन करण्यात अली आहे. हि कंपन i - GOT हे ऑनलाईन प्रशिक्षण केंद्र हाताळेल.

S10. Ans.(c)

Sol. 1867मधील 'दास कॅपिटल' या ग्रंथामध्ये भांडवलशाही अर्थव्यवस्थेबद्दल कार्ल मार्क्स या अर्थशास्त्रज्ञाने टीका मांडून या व्यवस्थेमध्ये कामगारांचे कसे शोषण होते ते दाखवून दिले.

S11. Ans.(c)

Sol. मिश्र अर्थव्यवस्था हि भांडवली आणि समाजवादी व्यवस्थेचा सुवर्णमध्य आहे. यामध्ये खासगी आणि सार्वजनिक क्षेत्राचे सहअस्तित्व असते. काही क्षेत्र शासनाने राखीव ठेवलेली असतात. परंतु त्यामध्ये नफा मिळवायचाच नाही असे उद्दिष्ट नसते. मूलभूत गरज सहज उपलब्ध व्हाव्या अशा उद्देशाने शासन कार्य करते.

S12. Ans.(d)

Sol. भारतामध्ये मोठ्या प्रमाणावर बेरोजगारी आढळते कारण लोकसंख्या मोठी आहे. त्यात तरुणांची संख्या जास्त आहे. तरुण वर्ग सुशि क्षित झाला तरी काम करण्यासाठीचे कौशल्य शिक्षण व्यवस्थेत विकसित होत नाही. त्यामुळे शहरात मोठी बेरोजगारी निर्माण होते. ग्रामीण भागात स्थानिक उद्योगांचा ऱ्हास झाल्याने संधींची उपलब्धताच नाही. असलेल्या शेतीत अनेक वाटेकरी झाल्यामुळे शेतीतून येणाऱ्या उत्पन्नावर परिणाम होतोय म्हणून तिथेही पुरेसा रोजगार नाही.

S13. Ans.(c)

Sol. विकास निर्देशांकाचा आधार घेऊन असमानता – समायोजित मानव विकास निर्देशांक 2010 काढला जातो. त्याचे मूल्य HDI पेक्षा जितके कमी तितकी असमानता जास्त. शून्य असमानता असताना दोनी निर्देशांक सारखे असतात.

S14. Ans.(b)

Sol. सहस्त्रक उद्धिष्टांच्या पुढचे पाऊल म्हणजे शाश्वत विकास उद्दिष्ट. 2015 मध्ये शाश्वत विकास उद्दिष्टे पुढी 15 वर्षांच्या कालावधीसाठी स्वीकारण्यात आली. हि उद्दिष्टे महत्वाची असली तरी कायदेशीर रित्या बंधनकारक नाहीत.
म्हणून C आणि D चूक.

S15. Ans.(d)

Sol. आठव्या पंचवार्षिक योजनेचा काळ म्हणजे 1992 ते 1997. या काळात भारतामध्ये आर्थिक , राजकीय क्षेत्रात मोठ्या प्रमाणावर बदल घडून आले. बदलत्या आर्थिक गरज पूर्ण करण्यासाठी 1996 मध्ये NSDL ची स्थापना झाली.

स्थानिक स्वराज्य संस्थांना कायदेशीर दर्जा देण्यासाठी 1993 मध्ये घटना दुरुस्ती करण्यात आली. याचसोबत खासदारांवर अधिक जबाबदारी म्हणून 1993 मध्ये MPLADS कार्यक्रम सुरु झाला.

S16. Ans.(b)

Sol. महाराष्ट्राच्या भोवती एकूण 6 राज्य आणि 1 केंद्रशासित प्रदेश आहेत.

पूर्वेकडे - छत्तीसगढ

उत्तरेकडे - मध्य प्रदेश

दक्षिण - गोवा, कर्नाटक

आग्नेय - तेलंगणा

वायव्येस - गुजरात आणि केंद्रशासित प्रदेश दादरा नगर हवेली

S17. Ans.(b)

Sol. महाराष्ट्राला लागून असलेल्या राज्यांपैकी मध्यप्रदेश राज्याला सर्वाधिक जिल्हे लागून आहेत. ते म्हणजे नंदुरबार, धुळे, जळगाव, बुलढाणा, अमरावती, नागपूर, भंडारा, गोंदिया.

S18. Ans.(c)

Sol. पंढरपूर तालुका सोलापूर जिल्ह्यात, तुळजापूर तालुका उस्मानाबाद जिल्हात तर निलंगा तालुका लातूर जिल्ह्यात आहे. पश्चिमे कसून पूर्वेकडे जिल्हे सोलापूर, उस्मानाबाद आणि लातूर या क्रमाने येतात म्हणून योग्य पर्याय ३.

S19. Ans.(d)

Sol. लाव्हारसापासून दख्खन पठाराची निर्मिती झाली. त्याचा पश्चिमेकडील भाग खचून कोकण किनारपट्टीची निर्मिती झाली. उल्हास नदीच्या खोऱ्यात किनारपट्टीची रुंदी सर्वाधिक आहे तर दक्षिणेकडे हि रुंदी कमी होत जाते. किनारपट्टी वरून अनेक नद्या समुद्राकडे वाहत जातात त्यामुळे किनारपट्टी सलग नाही म्हणजेच रिया प्रकारची आहे. या किनारपट्टी पैकी सर्वाधिक लांबी रत्नागिरी जिल्ह्यात आहे तर मुंबई शहरास सर्वात कमी लांबीची किनारपट्टी आहे. म्हणून दिलेली सगळी विधाने योग्य आहेत.

S20. Ans.(d)

Sol. महाराष्ट्रात सह्याद्री पर्वतातत‌सेच पठारावर अनेक शिखरे आहेत. यापैकी सर्वात उंच शिखर कळसुबाई अहमदनगर जिल्ह्यात आहे.

प्रश्नामधील शिखरे हनुमान - धुळे , तौला नाशिक जिल्ह्यात आहे. वैराट हे शिखर अमरावती जिल्ह्यात आहे म्हणून पर्याय (d) योग्य.

S21. Ans.(d)

Sol. वरीलपैकी सिंदफणा नदीचा उगम बीड जिल्ह्यात तर पैनगंगा नदीचा उगम अजिंठा डोंगर रांगात होतो. तापी, नर्मदा, वैनगंगा मध्य प्रदेशात उगम पावतात तर इंद्रवतो नदी ओडिशात उगम पावते.

S22. Ans.(c)

Sol. सह्याद्री पर्वत ओलांडण्यासाठी विविध घाटमार्ग आहेत.

आंबोली : सावंतवाडी - बेळगाव

माळशेज : ठाणे - नगर

वरंधा : महाड - पुणे

कुंभार्ली : चिपळूण - कराड

S23. Ans.(d)

Sol. महाराष्ट्रातील पावसाचे वितरण असमान आहे. इथे प्रामुख्याने नैऋत्य मोसमी वाऱ्यापासून पाऊस पडतो. ईशान्य मोसमी वाऱ्यांचा पाऊस केवळ पूर्व पठारी प्रदेशात ऑक्टोबर ते जानेवारी या कालावधीत पडतो. नैऋत्येकडून येणारे वारे सहयाद्रीच्या पश्चिमेकडे अडविले गेल्याने तिथे प्रतिरोध पर्जन्य असतो तर पश्चिमेकडे बराच पाऊस झाल्याने सह्याद्रीच्या पूर्वेकडे येणाऱ्या वाऱ्यात बाष्प कमी राहते त्यामुळे पूर्व उतारावर अत्यंत कमी वृष्टी होते. म्हणून तिनही विधाने योग्य.

S24. Ans.(b)

Sol. खडकवासला प्रकल्प मुठा नदीवर 1880 साली, येलदरी पुर्णा नदीवर 1968 मध्ये, भंडारदारा प्रवरा नदीवर 1926 मध्ये तर धोम कृष्णा नदीवर 1977साली बांधण्यात आला.

S25. Ans.(b)

Sol. धाराशीवची लेणी उस्मानाबाद शहराजवळ वसलेली आहेत. याची बांधणी इ. स. 5 ते 7 च्या दरम्यान झाली. इथे बौद्ध आणि जैन अशा दोन्ही प्रकारच्या लेण्या आहेत.

S26. Ans.(c)

Sol. जिल्हा - लिंगगुणोत्तर

बीड - 916

सिंधुदुर्ग - 1036

मुंबई शहर - 832

भंडारा - 982

S27. Ans.(d)

Sol. हिमालयातील पर्वतरांगांचा क्रम दक्षिणेकडून उत्तरेकडे शिवालिक - धौलधर - पिरपंजाल - झास्कर - लडाख -काराकोरम असा आहे.

S28. Ans.(a)

Sol. काझीरंगा अभयारण्य आसाम राज्यात आहे. याला जागतिक वारसा स्थळाचा दर्जा असून भारतीय एक शिंगी गेंडे इथे मोठ्या प्रमाणात आढळतात.

S29. Ans.(b)

Sol. वरीलपैकी खिल्लारी हि गायीची प्रजाती आहे तर जर्सी हि भारतीय प्रजाती नाही. पर्याय B आणि C योग्य

S30. Ans.(c)

Sol. जगात अनेक ठिकाणी स्थलांतरित शेती केली जाते त्याला पारंपरिक नावे आहेत. जसे कि

चेना - श्रीलंका

रोका - ब्राझील

तामराई - थायलंड

लडांग - इंडोनेशिया

काईजींन - फिलिपिन्स

तौनग्या - म्यानमार

कोनुको - व्हेनेझुएला इत्यादी

भारतात स्थलांतरित शेतीला झूम म्हटले जाते.

S31. Ans.(b)

Sol. रस्त गोफर हे गुजराथी पाक्षिक दादाभाई नौरोजी यांनी 1851 मध्ये मुंबई प्रांतात सुरु केले. इंग्रजी आणि गुजराती भाषेत हे पाक्षिक होते.

S32. Ans.(b)

Sol. बेहरामजी मलबारी हे 19 व्या शतकातील महत्वाचे समाज सुधारक होते. 1890च्या सुमारास मुलीच्या संमती वयाचा विषयाचा त्यांनी पाठपुरावा केल्यामुळे 1891 मध्ये संमती वयाचा कायदा पारित करण्यात आला.

S33. Ans.(b)

Sol. 1829 ते 1839 या काळात कोल उठाव छोटा नागपूर पठार परिसरात होत राहिले. ब्रिटिशांनी फौजदारी कारवाई करून हे उठाव चिरडून टाकले यात या उठावाचा नेता बुद्धो भागात याचा मृत्यू झाला.

इतर पर्याय - त्यांचे उठाव

दुर्जन सिंग - चूआर उठाव

बिसरा मुंडा - मुंडा उठाव

तिरथ सिंग - खासी उठाव

S34. Ans.(c)

Sol. 1881 साली महात्मा ज्योतिराव फुले यांनी हे पुस्तक लिहिले. धार्मिक, राजकीय, सामाजिक बंधनांमुळे शेतकऱ्यांची कशी पिळवणूक होते याचे चित्र यात मांडले आहे.

S35. Ans.(b)

Sol. ब्रिटीश काळात सारा लागू आणि गोळा करण्याच्या तीन महत्वाच्या पद्धती राबविल्या गेल्या.

जमीनदारी पद्धत बंगाल, बिहार, ओरिसा प्रांतात 1793 मध्ये कॉर्नवॉलिस ने लागू केली.

रयतवारी पद्धत थॉमस मुनरो याने प्रामुख्याने मद्रास आणि बॉम्बे तसेच कूर्ग आणि आसामच्या काही प्रदेशात राबविली.

महालवारी पद्धत प्रामुख्याने पंजाब, आग्रा, वायव्य सरहद्द प्रदेशात 1822 पासून राबविली गेली.

S36. Ans.(a)

Sol. 1942च्या आंदोलन काळात महाराष्ट्रात सातारा जिल्ह्यात क्रांतिसिंह नाना पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली प्रति सरकार स्थापन करण्यात आले. हे सरकार 'पत्रीसरकार, म्हणून ओळखले जात असे.

S37. Ans.(b)

Sol. 1909मध्ये भारतमंत्री लॉर्ड मोर्ले होते तर व्हाइसरॉय मिंटो होते. या दोघांच्या नावाने नवीन सुधारणा आणल्या ज्यात भारतीयांना शासनात समाविष्ट केले परंतु निवडून येणाऱ्यांचे बहुमत नव्हते. त्यामुळे सुधारणा नावालाच होत्या. भारतातील असंतोष शांत करण्यासाठी या सुधारणा आणल्या त्याला उद्देशून लॉर्ड मोर्ले यांनी वरील उद्गार काढले.

S38. Ans.(c)

Sol. संपूर्ण स्वातंत्र्याचा ठराव 1929 च्या लाहोर अधिवेशनात पारित झाला तर 1931 मध्ये सरदार वल्लभ भाई पटेल यांच्या अध्यक्षतेखाली भरलेल्या अधिवेशनात मूलभूत हक्क आणि राष्ट्रीय आर्थिक कार्यक्रम हे महत्वपूर्ण ठराव पारित झाले.

S39. Ans.(d)

Sol. मुंबईमध्ये सेवा सदन ची स्थापना बेहरामजी मलबारी यांनी केली तर पुण्यात रमाबाई रानडे यांनी केली. पंडित रमाबाई यांनी पुण्यात आर्य महिला समाजाची स्थापना केली.

S40. Ans.(d)

Sol. ईश्वरचंद्र वियासागर यांनी विधवा पुनर्विवाह बाबत जनजागृतीसाठी बरेच प्रयत्न केले. त्याला कायदेशीर स्वरूप येण्यासाठी कंपनी कडे पाठपुरावा केला त्याचे फलित म्हणजे विधवा पुनर्विवाह कायदा 1956. कंपनीची सत्ता संस्थांच्या अंतर्गत कारभारात चालत नव्हती. परंतु संस्थांतील प्रजेत सामाजिक सुधारणा घडवून आणण्यासाठी शाहू महाराजांनी जे प्रयत्न केले त्यातला एक म्हणजे 1917 चा कायदा. तीनही विधाने योग्य

S41. Ans.(c)

Sol. द मोहम्मदन लिटररी सोसायटी अब्दुल लतीफ यांनी 1863 मध्ये कलकत्ता येथे स्थापन केली. तरुण मुस्लिमांना इंग्रजीतून शिक्षण घेण्यासाठी प्रोत्साहित करणे हा सोसायटीचा उद्देश होता.

S42. Ans.(d)

Sol. सचिंद्रनाथ सन्याल हे क्रांतिकारी चळवळी मधील महत्वाचे नेते होते. त्यांनी बंदी जीवन हे त्यांचे आत्मवृत्त लिहिले.

S43. Ans.(d)

Sol. डॉ. आंबेडकरांनी आपल्या लिखाणातून भोवतालच्या परिस्थितीचा परामर्श घेतला त्यांचे पुस्तक भारतातील जातीव्यवस्था (कास्ट्स इन इंडिया) 1916 मध्ये , जातींचे समूळ उच्चाटन (annihiliation of castes) 1936 मध्ये , रानडे, गांधी आणि जीना 1943 मध्ये तर थॉट्स ऑन पाकिस्तान 1941 मध्ये प्रसिद्ध झाले.

S44. Ans.(b)

Sol. बाबा पदमनजी यांच्यावर शिक्षण घेताना क्रिस्टी धर्माचा प्रभाव पडला त्यांनी ख्रिश्चन धर्म स्वीकारून पुढे सुधारणांसाठी तसेच मराठीतून क्रिस्ती धर्मासाठी त्यांनी लिखाण केले.

S45. Ans.(a)

Sol. सुभाषचंद्र बोस यांनी काँग्रेसमधून बाहेर पडून फॉरवर्ड ब्लॉक नावाची संघटना स्थापन केली. नंतर कैदेतून पलायन करून ते जर्मनीला पोहोचले. नंतर जपानला जाऊन त्यांनी आझाद हिंद फौजेची बांधणी केली. त्यांनी भारताच्या हंगामी सरकारची स्थापना करून जपानच्या समवेत भारताकडे कूच करायचे ठरविले. यानंतर दुसऱ्या महायुद्धाचा भाग म्हणून जपान ने 1945 मध्ये अंदमान निकोबार जिंकून घेतले.

S46. Ans.(d)

Sol. pH म्हणजेच सामू हा पदार्थातील हायड्रोजन आयनांच्या संख्येवर अवलंबून असतो. शरीराचा सामू संतुलित राहणं आवश्यक असते नाहीतर ऍसिडिटी चा त्रास उद्भवतो. हा सामू 7.35 ते 7. 45 च्या दरम्यान असतो. तो संतुलित राहावा म्हणून चिंचेसोबत वरणात गूळ घालतात.

पावसाच्या पाण्याचा सामू 7 पेक्षा कमी असेल तर त्याला आम्लवर्षा म्हणतात. त्याचा झाडांवर त्याचा विपरीत परिणाम होतो.

S47. Ans.(b)

Sol. मायका हे विजेचे दुर्वाहक पण उष्णतेचे सुवाहक असल्यामुळे झटका न लागता इस्त्री गरम होऊ शकते. मायका हा चकचकीत अधातू आहे.

S48. Ans.(a)

Sol. दुरदृष्टिता या आजारात डोळ्यांनी लांबच्या वस्तू दिसतात पण जवळच्या वस्तू दिसायला त्रास होतो. बहिर्वक्र भिंगाच्या चष्म्याने हा दोष दूर केला जातो.

S49. Ans.(c)

Sol. एका माध्यमातून दुसऱ्या माध्यमात प्रवास करताना प्रकाशाच्या किरणांची दिशा बदलते,यालाच प्रकाशाचे अपवर्तन म्हणतात. यामुळे वस्तू जशा आहेत त्यापेक्षा वेगळया डोळ्यांना भासतात.

ताऱ्यांपासून निघणारा प्रकाश दाट - विरळ माध्यमातून आपल्यापर्यंत पोहोचतो. किरण दिशा बदलत येत असल्याने दिसताना प्रकाश कमी जास्त होत राहतो. त्यामुळे तारे लुकलुकतात असे भासते.

याप्रमाणेच पाण्याची बाटले किंवा तलावातले पाण्यात प्रकाश शिरताना किरणांची दिशा बदलते त्यामुळे तळ वरती आल्यासारखा भासतो, बाटलीच्या पलीकडील वस्तू मोठ्या दिसतात.

S50. Ans.(c)

Sol. मनुष्यात 4 कप्प्यांचे हृदय असते. शीत रक्ताच्या प्राण्यांमध्ये 3 कप्प्यांचे हृदय असते जसे कि मगर आणि सरीसृप.

2 कप्प्यांचे हृदय माश्यात आढळते.

S51. Ans.(d)

Sol. संप्रेरकाचे शरीरातील परिणाम संथ पण कायमस्वरूपी असतात. जसे कि सुरवंटाचे फुलपाखरू होणे, टॅडपोल चा बेडूक होणे, दाढी- मिशी येणे. संप्रेरके जीवनक्रियांवर नियंत्रण देखील ठेवतात जसे रक्तातील साखर वाढली असता इंशुलीन जास्त प्रमाणात स्त्रवते आणि साखरेचे प्रमाण नियंत्रित करते.

S52. Ans.(b)

Sol. ऑक्सिटोसिन हे संप्रेरक प्रसूतीच्या महत्वाचे असते. ऍड्रेनलीन रागावर नियंत्रण ठेवण्यात मदत करते. जिब्बार्लीन वनस्पतींच्या वाढीस मदत करते तर टेस्टोटोरॉन पुरुषांमध्ये आढळते.

S53. Ans.(a)

Sol. जीवनसत्व ड कमी पडल्यामुळे शरीरातील हाडे मऊ होऊन वेदना होतात यालाच मुडदूस म्हणतात. कॅल्शियम व फॉस्फरस शरीराला अन्नातून मिळवून देण्यासाठी जीवनसत्व ड आवश्यक असते.

S54. Ans.(b)

Sol. टायफॉईड आणि क्षय हे जिवाणूजन्य रोग आहेत. पोलिओ या रोगात विषाणू चेतासंस्थेवर हल्ला करतात. हेपाटीटीस बद्दल दिलेले तीनही विधाने लागू आहेत.

S55. Ans.(b)

Sol. संघ मोलुस्का मधील बहुसंख्य प्राणी जलचर असतात. त्यांचे शरीर अखंडित, मऊ, त्रिस्तरीय असते. वरीलपैकी तारामास सोडून इतर सर्व प्राणी या गटात मोडतात. तारामासा इकायनोडर्माटा संघाचा सदस्य आहे.

S56. Ans.(c)

Sol. पेशींमधील अंगके विशिष्ट कामे करतात यापैकी तंतूकणिकांमध्ये ATP स्वरूपात ऊर्जा तयार होते म्हणून त्यांना वीजनिर्मिती केंद्र म्हणतात. संश्लेषित झालेली प्रथिने बांधून पुढे पाठवण्याचे काम गॉलगी संकुल करते. पेशीत तयार आलेली टाकाऊ पदार्थांचे तसेच पेशींवर होणाऱ्या परकीय हल्ल्यांचे विघटन करण्याचे काम लायकारिक करतात. पेशी जुनी होते किंवा फुटते तेव्हा त्या पेशींचेही विघटन करतात म्हणून त्यांना आत्मघाती पिशव्या म्हणतात. पेशींना विशिष्ट रंग द्यायचे काम लावले करतात.

S57. Ans.(b)

Sol. यकृतामधून पचनासाठी स्रवला जाणारा रस हा आम्लारी प्रकारचा असतो. अन्नाला आम्लारी बनवून त्यातील मोठ्या मेदांचे तो छोट्या मेदात रूपांतर करतो.

S58. Ans.(b)

Sol. चुनखडी हा अधातू आहे

पितळ - तांबं + जस्त

गन मेटल - टिन + जस्त

S59. Ans.(c)

Sol. अणूची रचना समजून घेण्याचे प्रयत्न वरीलपैकी चारही शास्त्रज्ञांनी केले. त्यातील रुदरफोर्ड ने सोन्याच्या पत्र्यावर अल्फा कणांचा मारा करून अणूचे केंद्रक आणि त्याभोवती फिरणारे इलेक्ट्रॉन अशी रचना मांडली.

S60. Ans.(c)

Sol. आयोडीन चे सर्वाधिक प्रमाण मासे वा समुद्रातील जीवांमध्ये असते.

S61. Ans.(c)

Sol. ज्ञानपीठ पुरस्कार भारतात साहित्यातील सर्वोच्च पुरस्कार आहे. 1965 पासून याची सुरुवात झाली. राज्यघटनेमधील 22 भाषांसाठी हा दिला जातो

S62. Ans.(c)

Sol. 2019 मधील नोबेल पुरस्कार विजेते प्रश्नात दिले आहेत. नोबेल पुरस्कार हा 1901 पासून सध्या 6 क्षेत्रांसाठी हा पुरस्कार देतात. भौतिक, रासायान, औषध किंवा शरीरशास्त्र, साहित्य, शांतता, अर्थशास्त्र.

S63. Ans.(c)

Sol. दिल्लीच्या पहिल्या महिला मुख्यमंत्री सुषमा स्वराज होत्या. त्यामुळे पर्याय A आणि C चूक. आनंदीबेन पटेल या उत्तर प्रदेशच्या राज्यपाल झाल्या. त्यामुळे D चूक.

S64. Ans.(b)

Sol. परामर्श म्हणजे आढावा घेणे, विश्लेषण करणे. नॅक चे निकष का मिळवता आले नाही ते शोधून अडथळे दूर करण्याच्या प्रयत्नासाठी हि योजना 2019 मध्ये सुरु केली.

S65. Ans.(b)

Sol. गोंडवाना विद्यापीठ गडचिरोली येथे असून 2011 मध्ये त्याची स्थापना झाली. मोठ्या मेहनतीने महाराष्ट्राने पारित केलेला जादूटोणा प्रतिबंध कायदा अभ्यासायला घेणारे ते पहिलेच विद्यापीठ आहे.

S66. Ans.(a)

Sol. 2019 मधल्या सुरक्षित शहर निर्देशांक यादीत मुंबई शहर 45 व्या स्थानावर आहे तर दिल्ली शहर ५२ व्या स्थानावर आहे.

S67. Ans.(c)

Sol. कपिल देव हे भारताचे महान क्रिकेट खेळाडू आहेत. निवृत्ती नंतर ते CCI चे नाही तर राष्ट्रीय क्रिकेट अकादमीचे अध्यक्ष होते. काही काळापूर्वी त्यांची हरियाणाच्या क्रीडा विद्यापीठाचे कुलगुरू म्हणून नियुक्ती झाली आहे.

S68. Ans.(d)

Sol. देशांनी शाश्वत विकास ध्येय साध्य करावी त्यासाठी जनतेला सहभाई करून घ्यावे म्हणून जनतेवर प्रभाव टाकणाऱ्या व्यक्तींना सदिच्छा दूत म्हणून नेमले जाते. गेल्या काही काळात दिया मिर्झा यांनी स्वतःहून पर्यावरण जनजागृती सती प्रयत्न केलेले आहेत.

S69. Ans.(c)

Sol. अमेरिका आणि आशियातील तीन देश भारत जपान फिलिपिन्स यांनी हा नौदल सराव दक्षिण चिनी समुद्रात पार पाडला. या प्रदेशात चीन दाखवत असलेल्या अवास्तव वर्चस्वाला सांकेतिक छेद देण्यासाठी असा सर्व केला असेही मानले जाते.

S70. Ans.(a)

Sol. प्लास्मा संशोधन संथ एक स्वायत्त संस्था आहे. तिची स्थापना 1986 साली अहमदाबादमध्ये झाली.

S71. Ans.(d)

Sol. एकही विधान सत्य नाही. आंध्र प्रदेश राज्याने विशाखापट्टणम, कुर्नुल आणि अमरावती या तीन शहरात राजधान्या निर्माण करण्याचा निर्णय घेतला आणि आरिफ मोहम्मद खान हे केरळचे राज्यपाल झाले.

S72. Ans.(d)

Sol. उत्तर प्रदेशातून राज्यसभेवर सर्वाधिक म्हणजे 31 खासदार पाठवले जातात त्यानंतर 19 जागांसह महाराष्ट्राचा क्रमांक आहे. राज्यसभेचे कामकाज 1952 मध्ये सुरु झाल्यापासून 250th अधिवेशन 2019 मध्ये भरल. याप्रसंगी विशिष्ट नाणी हि प्रसारित करण्यात आली.

S73. Ans.(a)

Sol. इंदिरा गांधी शांतता पुरस्कार 1986 पासून दरवर्षी दिला जातो. आंतरराष्ट्रीय शांतते साठी प्रयत्न करणायांना प्रोत्साहन म्हणून हा पुरस्कार देतात.

S74. Ans.(b)

Sol. अखिल भारतीय मराठी नाट्य संमेलनाचे अध्यक्षपद महत्वाचे मानले जाते. त्यासाठी बरीच चढाओढ असते. 2019 च्या संमेलनासाठी ज्येष्ठ दिग्दर्शक जब्बर पटेल यांची निवड झाली. 2019 चे संमेलन 2020 पर्यंत पुढे गेले.

S75. Ans.(c)

Sol. भारत अण्वस्त्रधारी देशांच्या गटात सामील झाला याची आठवण म्हणून हा दिवस साजरा करतात. जागतिक बलाढ्य देशांचा विरोध पत्करून भारताने त्यावेळी ऑपरेशन शक्ती नावाने अणुचाचणी घेतली होती.

S76. Ans.(a)

Sol. भारतीय राज्यघटना हि कोलाज आहे. जगभरातील वेगवेगळया देशांच्या राज्यघटनांमधून आपण आपल्याला योग्य ठरेल अशा तरतुदी घेतल्या आहेत. यापैकी संसदीय शासनपद्धती, कायद्याचे राज्य अशा पद्धती आधीच लागू होत्या त्या आपण तशाच ठेवल्या आणि लिखित राज्यघटना ,न्यायिक पुनर्विलोकन , राष्ट्रपतिनावरील महाभियोग अशा तरतुदी अमेरिकेकडून घेतल्या.

S77. Ans.(b)

Sol. घटना समितीत एकूण 15 महिला होत्या . 1) सरोजिनी नायडू, 2) सुचेता कृपलानी 3) विजयालक्ष्मी पंडित आणि 4) दुर्गाबाई देशमुख, 5) हंसा जिवराज मेहता, 6) राजकुमारी अमृत कौर, 7) अम्मू स्वामीनाथन, 8) दक्षिणयानी वलयूधन, अशी प्रसिद्ध नावे समाविष्ट होती. 9) कमला चौधरी, 10) लीला रॉय, 11) पौर्णिमा बनर्जी, 12) रेणुका रे, 13) मालती चौधरी, 14) ऍन मास्कारेन 15) बेगम आयजाज रसूल.

S78. Ans.(c)

Sol. भारतीय संविधानाच्या सुरुवातीला जी प्रास्ताविक आहे त्यामधील हे सगळे महत्वाचे शब्द आहेत. भारतीय संविधानाच्या उद्देशिकेप्रमाणे भारत हे सार्वभौम समाजवादी (Socialist), धर्मनिरपेक्ष (Secular), लोकशाही (Democratic) प्रजासत्ताक (Republic) आहे.हे संविधान नागरिकास

सामाजिक, आर्थिक आणि राजकीय न्याय आचार,विचार, धर्म, श्रद्धा यांचे स्वातंत्र्य आणि राजकीय समानता व समान संधी देण्याचे वचन देते.

मूळ उद्देशिकेत समाजवादी धर्मनिरपेक्ष व एकात्मता हे शब्द नव्हते. राज्यघटनेच्या ४२व्या दुरुस्तीद्वारे ते उद्देशिकेत घालण्यात आले.

S79. Ans.(c)

Sol. निवडणूक अयोग्य हि संविधानिक संस्था आहे. कलम 324 अनुसार तिची स्थापना होते.संविधानाने एकाच कमिशनर ची तरतूद केली होती. त्यात नंतर बदल करण्यात आला. निर्णय घेताना बहुमताने घेतला जाती त्यामुळे केवळ विधान क योग्य .

S80. Ans.(d)

Sol. राज्य लोकसेवा आयोगाचे सदस्य पुन्हा त्याच पदावर नियुक्त होऊ शकत नाहीत. पण शासनात इतर पदांसाठी ते विचार करू शकतात. इतर पदांसाठी बंधन नाही, म्हणून ब आणि क योग्य

S81. Ans.(a)

Sol. राज्यासाठीची मार्गदर्शक तत्त्वे तीन प्रणालींमध्ये विभागलेली आहेत. गांधीवादी , समाजवादी आणि पुरोगामी. महात्मा गांधी यांच्या विचारप्रणालीशी जुळणारी तत्त्वे जसे कि ग्राम विकास, नाश बंदी, प्राणी संवर्धन हि गांधीवादी तत्त्वे. गरिबांच्या उद्धाराची तत्त्वे हि समाजवादी त्यामुळे विधान ड हे तसे आहे. आणि भविष्याचा विचार करून वागणारी तत्वे विधान इ हे पुरोगामी आहे.

S82. Ans.(a)

Sol. मतदान करणे हे मूलभूत कर्तव्य असावे यावर चर्चा झाली होती परंतु मतदान न करणे हा हि अधिकार असल्याने त्याचा समावेश मूलभूत कर्तव्यात केलेला नाही.

S83. Ans.(d)

Sol. भारताने स्वतंत्र होताच पात्र नागरिकांना मतदानाचा हक्क दिलेला आहे. तो बजावता यावा , कुणी अडवल्यास कायदेशीर पाठबळ मिळावं म्हणून तो कायदेशीर अधिकार केलेला आहे.

S84. Ans.(d)

Sol. 73 व्या घटना दुरुस्ती मध्ये स्थानिक स्वराज्य संस्थांसाठी ऐच्छिक आणि अनिवार्य अशा दोन्ही प्रकारच्या तरतुदी आहेत. किमान व्हाव्या अशाच गोष्टी अनिवार्य आहेत. वरीलपैकी विधान C आणि D अनिवार्य मध्ये मोडत नाही.

S85. Ans.(d)

Sol. संसदेच्या दोन्ही सभागृहामध्ये मतभेद झाल्यास तोडगा काढता यावा म्हणून संविधानाने संयुक्त बैठकीची तरतूद केलेली आहे. परंतु यामध्ये सध्या बहुमताने विधेयके पारित होतात तसेच अशा बैठकीचे अध्यक्षस्थान भूषवायचा अधिकार लोकसभा अध्यक्षांना दिलेला आहे. ते नसताना किंवा कुठल्याही परिस्थितीत राज्यसभेचे अध्यक्ष संयुक्त बैठकीचे अध्यक्षस्थान भूषवू शकत नाहीत. त्यामुळे विधान B आणि D चूकीचे आहे.

S86. Ans.(d)

Sol.

एकूण कालावधी 10 तास ज्यामध्ये 5 तास 15 किलोमीटर प्रतितास वेगाने आणि 5 तास 45 किलोमीटर प्रतितास वेगाने प्रवास झाला.

अंतर = वेळ * वेग

पूर्वार्ध = 5*15=75

उत्तरार्ध = 5*45=225

75+225=300

S87. Ans.(b)

Sol. रविवारी सुरु होणाऱ्या 30 दिवसांच्या महिन्यात एकूण 5 रविवार आणि 4 शनिवार येतील.
म्हणजे 30 पैकी 9 दिवसात सरासरी 1200 पर्यटक येतात.
म्हणून शनिवार रविवारी येणाऱ्या एकूण पर्यटकांची संख्या 1200*9 = 10800
उरलेल्या 21 दिवसात येणारे पर्यटक 21*400= 8400
30 दिवसांची एकूण पर्यटक संख्या = 19200
सरासरी 19200/30=640

S88. Ans.(d)

Sol. दिलेल्या माहिती नुसार जर राष्ट्रीय बचत प्रमाण पत्रातील रक्कम क्ष मानली आणि सार्वजनिक भविष्य निधी मधील रक्कम य मानली
क्ष /3 = य /2
क्ष = 3 य / 2
एकूण रक्कम 5 लाख आहे
5,00,000 = य + क्ष
5,00,000 = य + 3 य / 2
10,00,000 =5य
म्हणून य = 200000
योग्य पर्याय (d)

S89. Ans.(a)

Sol. 600 मुलांसाठीचा अल्पोपहार 360 पुरुषांना पुरतो
दोन्ही संख्यांना 120 ने भागल्यास
5 मुलांचा अल्पोपहार 3 पुरुषांना पुरतो
120 मुलांना दिल्यानंतर आपल्याकडे 80 पाकिटे उरतील
5 गुणिले 16 =80
म्हणून 3 गुणिले 16 = 48 पुरुषांना अल्पोपहार पुरेल
योग्य पर्याय (a)

S90. Ans.(c)

Sol. उभ्या स्तंभाची बेरीज 24 होते
दुसऱ्या स्तंभात 9+1+6+8=24
तिसऱ्या स्तंभात 4+6+9+5=24
पहिल्या स्तंभात 24 पूर्ण होण्यासाठी 9 कमी पडत आहेत
म्हणून योग्य पर्याय (c)

S91. Ans.(a)

Sol. दुसऱ्या देशांनी केलं किंवा नाही हा तार्किक युक्तिवाद ठरत नाही त्यामुळे II येणार नाही.
I बरोबर आहे कारण लसीकरण हि शासनाचे जबाबदारी आहे आणि लोकांचं संरक्षण हे प्राथमिक कर्तव्य आहे. लोकसंख्या मोठी असल्याने अधिक धोका आहे म्हणूनमजबूत युक्तिवाद आहे.

S92. Ans.(c)
Sol. इंग्रजी वर्णाक्षरांच्या स्थानांचे क्रमांक पहिले तर शब्दाचा संकेत म्हणजे ते आकडेच आहे . SHOP मधील अक्षरांची स्थाने 19-8-15-16 अशी आहेत म्हणून पर्याय (c)

S93. Ans.(b)
Sol. पहिल्या दोन विधानानुसार मिता सगळयात मोठी त्यानंतर गीता आणि तिच्याहून लहान सीता असा क्रम लागतो. तो सत्य असेल तर सीता मीतापेक्षा मोठी असूच शकत नाही.

S94. Ans.(d)
Sol. सर्व पट्ट्या सरळ आहेत पण सर्व पिना पट्ट्या नाहीत त्यामुळे I नाही येणार
काही पिन पट्ट्या आहेत पण सर्व पट्ट्या पिन आहेत का हेही निश्चितपणे सांगता येणार नाही म्हणून पर्याय (d)

S95. Ans.(b)
Sol. मीराच्या सासऱ्यांची मुलगी म्हणजे तिची नणंद
नणंदेचा एकुलता एक भाऊ भणजे मीराचा नवरा. त्याची सासू म्हणजे मीराची आई.

S96. Ans.(b)
Sol. वाक्याचा अर्थ पाहता नियोजन करून घडवून आणल्याचे दिसते त्यामुळे षडयंत्र हा शब्द योग्य बसतो.

S97. Ans.(b)
Sol. ABCDEFGHIJKLM
ZYXWVUTSRQPON
अशी वर्णमालेची मांडणी केल्यास एक सोडून एक अक्षरांचा गट येतो. एकदा वरच्या ओळीतून आणि एकदा खालच्या उजवीकडेन डावीकडे गट पुढे सरकत जातो.

S98. Ans.(b)
Sol. प्रश्न विचारल्याप्रमाणे आधी स्वर आहे पण नंतर चिन्ह नाही असे दोनच स्वर आहेत.

$67B@CRAO&%DH&@ **OUG** I7$3#SJSFAJ^Q34UI$& **OES** SB*FL
1 2

S99. Ans.(a)
Sol. 84 दिवस पुढे मोजायचे आहेत. दर 7 दिवसांनी तोच वार येतो. आणि 84 ला 7 ने पूर्ण भाग जातो तर 84 व्य दिवशी सुद्धा मंगळवारच येईल.

S100. Ans.(d)
Sol. संख्यामालेत एकाच वेळी दोन साखळया आहेत ज्या एक आड एक बदलतात
पहिली - 3 + 4 = 7 + 4 = 11 + 4 ......
दुसरी 21-2 = 19-2 = 17-2 = 15 ....
पहिल्या साखळी नुसार नुसार उत्तर 19 + 4 = 23